

Què li passa al gran germà espanyol?

IGNASI ARAGAY | ACTUALITZADA EL 17/10/2015 18:01

“Catalunya, Barcelona, has de patir molt si vols salvar-te”. Ho escrivia Joan Maragall quan ja havia passat la Setmana Tràgica. El poeta es mostrava tràgicament visionari del que encara ens esperava, un segle XX de dictadures i guerra. Quant patiment! “Has d’acceptar les bombes i el dol i el robatori, i l’incendi; la guerra, la pobresa, la humiliació i les llàgrimes, fins que del fons del teu sanglotar salti la guspira que t’abrandi el cor en un amor qualsevulla -jo no sé ara quin; però, essent amor, tots són iguals”.

Finalment ha saltat la guspira... de l’amor propi. Un segle després, el país ja no busca desesperadament, en va, un amor hispànic que li ha estat gasivament regatejat. Com deia Rubert de Ventós, perquè dos s’abracin tots dos ho han de voler. Ara abracem un futur sense falses crosses sentimentals. No reneguem del que hem sigut, de tota la nostra pluralitat acumulada, de l’Espanya entranyable que també ens ha conformat. Però mirem més enllà i més endins.

J.V. Foix, en un dels seus pocs poemes visuals, una dècada després de Maragall, el 1920, va dibuixar un triangle. Es titula Poema de Catalunya : és un triangle envoltat de Mediterrani. El podeu veure estampat al paviment de la barcelonina plaça de Sarrià, a prop de la seva pastisseria. Quan encara havia de venir el pitjor, ell ja veia que hauríem de navegar sols. No renegava d’Espanya, però amarat de modernitat mirava cap a un altre costat. Els poetes s’avancen, ens interpreten, somien, imaginem, naveguen entre paraules. La seva realitat d’idees i imatges, intangible, acostuma a ser més amiga de la veritat que els nostres tràfecs materials. En ells, passat, present i futur es fonen sense solució de continuïtat, en una introspecció que trenca barreres.

Tornem als somnis del passat, que són els del futur. Estem esborrant fronteres, començant per la que ens ha impedit pensar-nos en llibertat. Què som? Com som? Què volem ser? Com volem ser? No volem ser una abstracció, una queixa permanent, un lament i una frustració. No volem ser la part d’un tot homogeni, ni la seva extravagant nota de color. Volem ser un poble més, un poble més o menys lliure, més o menys divers, com la resta de pobles germans. ¿Però què li passa al gran germà espanyol, alhora amorós i gelós, que això li sona a heretgia? Hi ha amors que ofeguen. I tanmateix la mar és ampla...

Igual com Foix, també ho cantava Joan Salvat-Papasseit, un altre avantguardista, dos anys després, el 1922, a El somni : “Fendim les ones, tal guerrers d’abans; / -de nou la història que ens

vegi avançant- / vulguem ésser-hi entre els pobles més grans: / Per Catalunya, els fanals ben endalt, / fendim les ones, tal guerrers d'abans". El dolç Papasseit ens imagina guerrers d'una batalla pacífica i democràtica, moderna -els fanals elèctrics- i sàvia -la Mediterrània antiga-, una batalla com ho és avui la del catalanisme.

Hi ha qui s'encaparra a menysprear Mas com un cabdill manipulador, a descriure la massa dels mobilitzats votants independentistes com a fanàtics perillosos, a fer analogies amb tots els feixismes imaginables... Com expliquem avui al diari, hi ha moltes dictadures o semidictadures al món. Que mirin cap a una altra banda. És digne d'admiració l'inútil esforç intel·lectual per desacreditar una societat catalana que tan sols reclama el dret a ser reconeguda com a subjecte polític. I que ho fa amb formes exquisides i festives al carrer, i amb les eines que la democràcia formal ens ha donat: els vots, el Parlament. S'equivoquen, doncs. L'única manera de dialogar amb el catalanisme és amb més democràcia, no amb menys. No es poden posar fronteres a la llibertat. Ni es poden demonitzar els somnis pacífics dels poetes.